

Smaastykker.

I.

De nye kongelige Gravkældere i Roskilde Domkirke.

Af Etatsraad *Hiort-Lorenzen*,
Domkirkens Værge.

Da det var blevet bestemt, at det store Gravmæle for Kong Christian den Niende og Dronning Louise, hvortil der efter Kongens Død indkom Bidrag fra hele Landet, skulde have Plads i Frederik den Femtes Kapel, maatte det tages under Overvejelse, hvorledes der kunde tilvejebringes anden Plads for nogle af de Kister, som nu staa i dette overfyldte Kapel. Uden Bortflytning af nogle af disse kunde Gravmælet umulig opstilles i dette Kapel. Det eneste Sted, hvor der kunde skaffes Plads, var Krypten under Kapellet. Oprindeligt fandtes her slet ingen Krypt. Kapellets Gulv laa umiddelbart paa opfyldt Jord, men da dette senere viste sig at medføre Ulemper, blev der for henved 60 Aar siden ved den daværende Bygningsinspektør Friis' Foranstaltning opmuret tre paralelle, paa lave, men svære Piller hvilende Hvælvinger til at bære Gulvet. Da man saa i Aaret 1868 nedbrød de Krabbers og de Hahnens Gravkapeller, der laa paa hver sin Side af Kongeporten, for at skaffe mere Plads i selve Domkirken — hvilken Nedrivning forøvrigt nu viser sig at have været ret overflødig — vidste man ikke bedre end at flytte de i disse to Kapeller baade over og under Jorden staaende Kister, 14 i Tallet — endel var allerede 1828 paa Grund af ilde Lugt nedgravede paa Domkirkegaarden — ned i den nævnte

nye Kælder, som de næsten fyldte. Der var meget uhyggeligt i dette mørke, lave Rum, hvor Ingen vovede sig ind uden tvingende Nødvendighed. Kisterne forfaldt mere og mere. Endog Otto Krabbes prægtige Marmorkiste var, antagelig under Transporten derved, gaaet midt over og sammenholdtes ved nogle ret brutalt indsatte Jernkramper. Domkirken havde visselig ingen Ære af dette Gravkammer.

Man besluttede da at bortflytte alle disse Kister, hvorved Kultusministeriet ikke fandt Betænkeligheder, da Krabbernes og Hahnernes Kapeller forlængst var hjemfaldne til Domkirken, og det lykkedes at finde en heldig Plads til dem i Vor Frue Kirke i Roskilde. Dennes søndre Sideskibs to vestlige Hvælvingsfag, som tidligere var benyttede til Lighus, indrettedes nu til Gravkapel for Krabberne og de to tilsvarende Hvælvingsfag i nordre Sideskib til Gravkapel for Hahnerne. Efter at 6 af Kisterne med Overjægermester Joachim Vincens Hahns første Hustru, Fru Sidsel Kaas († 1667) og Geheimeraad, Stiftamtmand Otto Krabbes 5 Børn var nedgravede paa Graabrødre Kirkegaard, blev de øvrige 8 Kister henførte til Vor Frue Kirke. De to prægtige Marmorsarkofager med Geheimeraad Otto Krabbe († 1719) og hans tredie Hustru, Fru Birgitte Skeel († 1737 som Patronesse for Roskilde adelige Jomfrukloster) hensattes i det nye Krabbekapel og er begge blevne omhyggelig restaurerede. 6 Kister med Otto Krabbes første Hustru, Fru Dorothea Gersdorff († 1680), hans anden Hustru, Fru Katrine Susanne Hahn († 1685), hans Datter, Charlotte Amalie Krabbe, som var gift med Ulrik Christian Gyldenløve og døde 1719 i ung Alder, Overjægermester Joachim Vincens Hahn († 1680), hans anden Hustru, Fru Ida Hedevig Rumohr († 1681) og hans Søn, Frederik Hahn, ville antagelig blive restaurerede og henstillede i de to nye Kapeller, som derefter paatænkes aflukkede mod Kirken med de to smedede Jerngitre, som tidligere vare anbragte ved Kapellerne i Domkirken. Charlotte Amalie Krabbes Kobberkiste med lue-

forgylde Forsiringer er i fortrinlig Stand og vil faae sin Plads ved Fodenden af Faderens Marmorsarkofag. Joachim Vincens Hahns og Fru Ida Hedevig Rumohrs Messingkister, ligeledes med lueforgylde Sirater, ere noget defekte — de paa dem oprindelig anbragte Kristusfigurer er forlængst bortstjaalne — men kunne dog bringes i ret god Stand. De øvrige Kister er betrukne med Fløj og Læder og ligeledes defekte, idet der mangler flere Vaabenskjolde, men ogsaa disse Kister ville kunne restaureres saa nogenlunde. Naar alt dette en Gang i Aarets Løb er bragt i Orden, vil Vor Frue Kirke være bleven en Seværdighed rigere. Under Arbejdet i denne Kirkes nordre Sideskib fremdroges og restaureredes tillige en gammel, forlængst tilmuret, lav og snever Døraabning, gennem hvilken Vor Frue Klosters Nonner i længst henfarne Dage gik ind til Taarntrappen, naar de skulde ringe Kirkens Klokker.

Efter at alle de nævnte Kister var bortførte fra Domkirken, blev Kælderen under Frederik den Femtes Kapel udgravet over en Alen, de 6 Piller, som bar Gulvet, undermurede, Gulvet flisebelagt, Væggene asfalterede og pudsede tillige med Hvelvingerne og 4 nye, større Vinduer indsatte. saaledes at det ca. 350 Kvadratalen store Rum nu er blevet en lys Gravkælder med rummelige Pladser. I Jordfylden fandtes en Mængde Ben, som i al Stilhed nedgravedes paa Domkirkegaarden.

Dette betydelige Arbejde, som paabegyndtes ifjor i August Maaned, var næppe fuldført, før Hs. Majestæt Kongen i Slutningen af November tog den Bestemmelse, at der i Krypten under det foranliggende Christian den Sjettes Kapel¹⁾ skulde indrettes Plads til Prinsesse Maries Marmor-

¹⁾ Det har i de senere Aar været almindeligt at kalde hele Harsdorffs Bygning Frederik den Femtes Kapel. Dette er ikke korrekt. Bygningens forreste Del, hvor Christian den Sjette og Dronning Sophie Magdalene er bisatte, og hvor ogsaa Kong Christian den Niende og Dronning Louises Kister midlertidig ere hensatte, hedder officielt fra gammel Tid Christian den Sjettes Kapel.

sarkofag. Denne Krypt var helt fyldt med Kister. I det østlige Hvælvingsfag henstod Christian den sjettes Svigermoder, Markgrevinde Sophie Christiane af Brandenburg Culmbach († 1737), hendes Datter, Fyrstinde Sophie Caroline af Østfrisland († 1764) og Christian den Sjettes Datter, Prinsesse Louise († 1724), i det vestlige Hvælvingsfag Prins Emil af Augustenborg († 1841) og Prins Alexander af Hessen Philippsthal-Barchfeld († som dansk Søkadet 1841), i de mellemliggende 3 Hvælvingsfag 2 Børn af Frederik den Femte, 3 Børn af Arveprins Frederik og 6 Børn af Frederik den Sjette samt Prins Vilhelm af Hessen-Philippsthal-Barchfeld († 1834) og hans Gemalinde Prinsesse Juliane († 1850). Alle disse Kister blev førte ind i Krypten under Frederik den Femtes Kapel, hvor de ville faae deres endelige Plads, saasnart derom er truffet Allerhøjeste Bestemmelse.

Derefter paabegyndtes Arbejderne i Christian den Sjettes Krypt. Gulvet blev sænket 18 Tommer, det østlige Hvælvingsfag, som bestemtes til Prinsesse Maries Gravkapel, yderligere et Trin, og her indsattes et nyt stort Vindue, alle Væggene blev ogsaa her asfalterede og ompudsede tilligemed Hvælvingerne, nyt Flisegulv anlagt og elektrisk Lys indlagt med særlig Ledning, hvilket var nødvendigt alene for Arbejdets Skyld. Hele Rummet, som før var mørkt og skummelt med fugtige Mure, gjør nu et lyst og venligt Indtryk. Gulvet i Prinsesse Maries Kapel er blevet belagt med graablaa Marmorfliser.

Da denne Gravkjælder antagelig i Fremtiden vil blive benyttet, fandtes det nødvendigt at omlægge den dertil førende Trappe, som frembød store Vanskeligheder for Nedbringelsen af Kisten, og der er nu bygget en helt ny Trappe, som fører lige ned fra Kirken. Den har paa Grund af Grundens Uddybning faaet 2 Trin flere end den gamle Trappe. Man har benyttet Lejligheden til at frigøre det tidligere tilmurede Mellemlum mellem Domkirkens Ydermur og Christian den Sjettes Kapels Ydermur, hvorved der er

aabnet et interessant Indblik i dette Forhold. Ved Gen-nembrydningen af Kirkens svære Mur, der hvor den nye Trappe skulde anlægges, stødte man paa en ældgammel, betydelig Rundbue i Muren, af hvilken der afdækkedes Dele paa begge Sider. Buen har været dekoreret med en Vinranke, af hvilken der fandtes tydelige Levninger, og paa dens indre Led fandtes et Par Helgenbilleder og andre Forsiringer. Om disses Bevarelse er endnu ingen endelig Bestemmelse truffen. Hele Arbejdet, som har været meget omfattende, er uuder Professor Hans J. Holms Ledelse udført af Murermester C. J. Schledermann og har taget en Tid af over 7 Maaneder. Til alt Held var det saa godt som afsluttet, da Murerlockouten indtraf. De ret betydelige Udgifter afholdes af Domkirken, som i Aaret 1879 overtog Vedligeholdelsen af de kongelige Kapeller.

De, der besøge Domkirken, ville fremtidig faae Lejlighed til at tage ogsaa disse Gravkældere i Øjesyn.
